

Referat fra møte i Teknologirådet

Tid: 23. september 2022

Sted: Digitalt møte

Til stede: Sverre Gotaas, Marit Aursand, Helene Fladmark, Kari Forthun, Håvard Haarstad, Aris Kaloudis, Anne Ingeborg Myhr, Damoun Nassehi, Kristin Vinje, Anne Cathrin Østebø

Fraværende: Morten Breivik, Bjørn Kjærland Haugland, Reidun Høllesli, Tanja Storsul, Siri Vasshaug,

Fra sekretariatet: Tore Tennøe, Marianne Barland, Erik Hagen, Hanne Sofie Lindahl, Joakim Valevatn, Ingvild Østraat

Dagsorden:

Vedtakssaker

V-sak 09.22 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Innkalling og dagsorden ble godkjent

V-sak 10.22 Godkjenning av referat fra møte juni 2022

Referatet ble godkjent.

Drøftingssaker

D-sak 15.22 Ytringsfrihetskommisjonens rapport

Med utgangspunkt i Grunnloven § 100 har Ytringsfrihetskommisjonen utredet de sosiale, teknologiske, juridiske og økonomiske rammene for ytringsfrihet i dagens samfunn. [En åpen og opplyst offentlig samtale – Ytringsfrihetskommisjonens utredning](#) ble lagt frem 8. august 2022.

Utredningen tar for seg mange temaer som Teknologirådet er opptatt av, blant annet internett som infrastruktur for ytringsfriheten, plattformselskapenes makt, polarisering, des- og feilinformasjon med mer. Interessant for Teknologirådet er også at kommisjonen vil opprette et ytringsfrihetsråd etter modell av Teknologirådet (se kap. 7.10.1). Rapporten refererer dessuten til Teknologirådets rapporter en rekke ganger.

Kommisjonens leder Kjersti Løken Stavrum var invitert til å innlede og diskutere kommisjonens innsikter og forslag med Teknologirådet. Det var satt av god tid til spørsmål og diskusjon, og Stavrum fikk en lang rekke spørsmål, blant annet om ytringsfrihet i offentlig sektor, akademisk ytringsfrihet, påvirkning av valg, overvåkning og påvirkning av den offentlige debatten.

D-sak 16.22 Klimascenarioer og betydning for økonomi og samfunn

Det skjer allerede kraftige klimaforandringer. Rådsmedlem Damoun Nassehi kom derfor med følgende utfordring: Hva betyr klimaendringene for infrastruktur, handelsruter, verdensøkonomien på kort sikt (de neste 5 årene), og hvilke teknologier bør vi satse på og hvilken infrastruktur må på plass for at vi skal være forberedt?

For å starte diskusjonen ble Carlo Aall invitert til å innlede på møtet. Han er leder for Norsk senter for bærekraftig klimatilpassing (Noradapt) ved Vestlandsforskning, samt professor II i bærekraftig utvikling ved Høgskulen på Vestlandet. Han leder flere prosjekter innen klimarisiko og klimatilpasning, og er aktiv i samfunnsdebatten.

I sitt innlegg «Hvordan kan Norge forberede seg på en verden stadig mer preget av klimaforandringer?» la han særlig vekt på grenseoverskridende klimarisiko, og fremhevet at en rettferdig fordeling av byrdene ved klimaforandringer, kan bli utfordrende.

Han la også frem det han mener er fem nødvendig nye grep i klimaarbeidet:

1. Redusert energiforbruk.
2. Økt satsing på klimatilpasning
3. Forbruksendringer – den viktigste og vanskeligste delen av klimapolitikken
4. Klimatiltak må fremme – ikke redusere – biologiske mangfold
5. Ikke sikkert at klimaomstilling er forenlig med fortsatt økonomisk vekst

Innlegget vakte interesse og engasjement, og det kom mange spørsmål og innspill fra rådsmedlemmene

Sekretariatet bidro med perspektiver knyttet til hvordan Teknologirådet kan jobbe med klimakrise og energikrise gjennom scenarioer og involvering, og viste eksempler på hva som har vært gjort, f.eks. av FNs klimapanel. Det er en mismatch mellom hva vi vet vil kreves og hva som faktisk gjøres av klimatiltak, og scenarioer kan være en viktig metode for å synliggjøre konsekvenser av ulike valg.

D-sak 17.22 Midtveisrapport: Taleteknologi i Norge

Det har blitt avholdt tre møter i Teknologirådet ekspertgruppe for taleteknologi, med siste møte i planlagt til slutten av oktober. Tore Tennøe orienterte ut fra et forhåndsutsendt notat med oversikt over foreløpige konklusjoner, for å få innspill og kommentarer fra rådet før ferdigstilling og lansering.

D-sak 18.22 Grønn omstilling: Batterier og havvind

Prosjektleder Erik Hagen presenterte kortrapporten [Batterinæringen kan bli den mest verdifulle grønne satsingen i Norge](#). Batterinæringen vurderes å ha størst potensial for grønn verdiskapning i Norge, noe som omfatter hele kjeden med utvinning og prosessering av råmaterialer, sammenstilling til komponenter, gjenbruk og resirkulering, i tillegg til store battericellefabrikker. Samtidig vil en slik næring møte både miljøutfordringer og sterk europeisk konkurranse, og tilgang på kraft, kompetanse og investeringer blir særlig viktige for politikken.

Deretter ble var det innspill fra og diskusjon med rådet om havvind som er neste etappe i prosjektet. Havvind er viktig for Norge på to måter: den kan bidra med store mengder

ren energi, og gi grobunn for en ny leverandørnæring. Erik Hagen trakk opp flere momenter som bør med i en faktabeskrivelse og analyse, og la vekt på hvordan Teknologirådet kan bidra til å gjøre debatten om havvind mer konkret. Rådet kom med flere nyttige innspill, blant annet om involvering, kompetanse og hva rapporten bør omfatte.

D-sak 19.22 EPTA-rapport om “disruption in society”

17. oktober arrangerer tyske Bundestag den årlige konferansen for European Parliamentary Technology Assessment network. Årets tema er disruption in society – TA to the rescue?

I den forbindelse gis det også ut en rapport som er et resultat av en felles innsats fra medlemmer av EPTA-nettverket. Medlemmene av EPTA gir råd til parlamenter i og utenfor Europa om mulige sosiale, økonomiske og miljømessige konsekvenser av nye vitenskaper og teknologier. Rapporten handler om disrupsjon, og hvordan teknologivurdering kan bidra. Den har 18 bidrag fra EPTA-medlemmer som gir sine perspektiver på temaene kritisk infrastruktur, autonome systemer og naturområder under press.

Teknologirådet har bidratt med et kapittel om kritisk infrastruktur og cybersikkerhet i Norge. Teksten var på forhånd distribuert til rådet for å gi mulighet til å komme med innspill. I tillegg har Tore Tennøe deltatt som redaktør av rapporten og vært med på å skrive syntesen og innledningen.

Tore Tennøe orienterte overordnet om EPTA og presidentskapet, og Joakim Valevatn orienterte om Teknologirådets bidrag. Det kom innspill om at det på neste møte er ønskelig med en orientering om hva partnere i andre land jobber med.

Orienteringssaker

O-sak 05.22 Pågående prosjekter og formidling

Det ble orientert ut fra pågående statusrapporter.

Det ble også orientert om at sekretariatet fra 1. oktober får en ny prosjektleder – Ellen Strålberg.